

Actieprogramma bodem en ondergrond

2025

Maart 2025

Actieprogramma Bodem en ondergrond 2025

Inhoud

1.	Inleiding	4
2.	Terugblik 2024 en inkadering Actieprogramma bodem en ondergrond 2025	5
3.	Toelichting op activiteiten en benodigde budgetten.....	7
A.	Verbeteren van de bodem zodat deze geschikt is voor gewenst gebruik	7
A1:	Uitvoeren resterende taken voor bodemverontreinigingslocaties	7
A2:	Uitvoeren en monitoren van de gemaakte afspraken over de nazorg van het project ‘warme overdracht en implementatie ow-bodemtaken’	8
A3:	Vaststelling, monitoring en uitvoering grondwaterkwaliteitsbeleid	8
B.	Herstellen en benutten van de ecosysteemdiensten van de bodem	9
B1:	Bijdragen aan de uitvoering van het Plan Bodemvitalisering.....	9
B2:	Lobby en agendering EU-bodemmonitoringsrichtlijn	9
B3:	Ontgrondingen (maatschappelijke meerwaarde en terughoudendheid winning)	10
C.	Voorkomen, herstellen en beheersen van negatieve effecten van ingrepen in de (diepere) ondergrond.....	11
C1:	Regie op uitvoering van de met EZK gemaakte afspraken over de aanpak van de na-ijlende effecten van de voormalige steenkoolwinning.....	11
C2:	Actualisatie afspraken over de aanpak van de na-ijlende effecten van de voormalige steenkoolwinning	11
C3:	Realisatie doorgroei Informatiecentrum Nazorg Steenkoolwinning	12
C4:	Waarborgen gesteentemechanische veiligheid bij onderaardse kalksteengroeves.....	12
C5:	Advisering Mijnbouwwet	13
C6:	Lobby en agendering herziening Mijnbouwwet.....	13
D.	Een duurzaam, veilig en efficiënt gebruik van bodem en ondergrond (3D-ordering)	14
D1/D2:	Uitwerken en borgen structurerende keuzes en principes uit de Kamerbrief Water en Bodem sturend (WBS)	14
D3:	Adviseren in diverse projecten (onder andere: Einstein Telescope, WRL, GOVI, zetting en funderingsproblematiek...)	15
E.	Ontwikkelen van een kennispositie die toekomstig beleid fundeert	16
E1:	Actualiseren kennisnetwerken bodem en ondergrond	16
E2:	Implementeren van de Basisregistratie Ondergrond (BRO)	16
E3:	Inventariseren aanwezigheid van geprioriteerde zeer zorgwekkende stoffen en kennisontwikkeling over geprioriteerde zeer zorgwekkende stoffen.....	17
E4:	Actualisatie ondergrondmodellen TNO	17
4.	Benodigde capaciteit 2025	18

5. Financiële borging	19
Bijlage A Overzicht acties 2025 met geraamd budget.....	21
Bijlage B Terugblik op actieprogramma 2024.....	23

1. Inleiding

In 2024 is de Agenda bodem en ondergrond 2024-2030 bestuurlijk vastgesteld. In het Limburgse coalitieakkoord 'Elke Limburger telt!', dat van toepassing is op de beleidsperiode 2023 – 2027, heeft de Agenda bodem en ondergrond 2024-2030 een plaats gekregen in het beleidskader 'Leefbare Steden en Dorpen'. De onderwerpen 'organisch stof beheer' in de bodem en 'mijnbouw(schade)' die in deze agenda worden behandeld zijn daarnaast onderdeel van de beleidskaders 'Perspectief Landelijk Gebied' en 'Provincie Midden in de Samenleving'.

De Agenda bodem en ondergrond 2024-2030 anticipeert op het veranderende speelveld op het gebied van bodem en ondergrond en verschaft inzicht in de ambitie en doelen van de provincie voor de komende jaren.

Het doel van de agenda is tweeledig:

- Inzichtelijk maken welke ambitie de provincie heeft op het gebied van bodem en ondergrond en hoe die ambitie is te vertalen in doelen en resultaten.
- Programmeren van benodigde activiteiten met de beschikbare middelen om de doelen te halen.

De agenda biedt een meerjarig kader bodem en ondergrond voor de periode 2024-2030 en bevat vijf doelen die de provincie uiterlijk in 2030 wil bereiken. De agenda is een integraal raamwerk op het gebied van bodem en ondergrond waaronder de nazorg van de voormalige steenkoolwinning. Welke acties en projecten voor 2025 daarvoor nodig zijn, zijn geconcretiseerd in het Actieprogramma bodem en ondergrond 2025 en is volgend op het voorgaande Actieprogramma 2024.

Ambitie en doelen agenda bodem en ondergrond 2024-2030

In de Agenda is de volgende ambitie geformuleerd: "Bodem, een gezonde basis voor een beter en mooier Limburg". In het licht van deze ambitie zijn vijf doelen geformuleerd, te weten:

- A. Verbeteren van de bodem zodat deze geschikt is voor het gewenste gebruik.
- B. Herstellen en benutten van de (ecosysteem)diensten van de bodem.
- C. Voorkomen, herstellen en beheersen van de negatieve effecten van ingrepen in de (diepere) ondergrond.
- D. Realiseren van een duurzaam veilig en efficiënt gebruik van bodem en ondergrond (3D-ordering).
- E. Ontwikkelen van een kennispositie die toekomstig beleid fundeert.

2. Terugblik 2024 en inkadering Actieprogramma bodem en ondergrond 2025

Terugblik Actieprogramma 2024

Op 23 april 2024 hebben GS ingestemd met het Actieprogramma bodem en ondergrond 2024. Het Actieprogramma was enerzijds gericht op uitvoeren van de activiteiten ten behoeve de geformuleerde vijf doelen.

In bijlage B zijn per activiteit de behaalde resultaten beschreven en bestede budgetten weergegeven. Algemene conclusie is dat het voorgenomen activiteiten in 2024 gestart en/of uitgevoerd zijn.

Inkadering Actieprogramma bodem en ondergrond 2025

De doelenboom uit de Agenda bodem en ondergrond 2024-2030 (p.14) vormt het kader voor het Actieprogramma 2025. Het Actieprogramma 2025 is ingedeeld naar de vijf doelen en onderverdeeld in activiteiten. Deze zijn samenvattend weergegeven in onderstaande tabel en in hoofdstuk 3 verder uitgewerkt.

De aangegeven budgetten ten behoeve van de activiteiten 2025 (zie hoofdstuk 3) komen ten lasten van het budget 'bodem en ondergrond 2024-2030' tenzij anders is vermeld.

Tabel 1: Overzicht activiteiten bodem en ondergrond 2025 (belegd in cluster Ruimte)

A. Verbeteren van de bodem zodat deze geschikt is voor het gewenste gebruik	
A1	Uitvoeren van de bevoegd gezag taken Wet bodembescherming voor de bodemverontreinigingslocaties die onder het overgangsrecht van de Omgevingswet vallen. In het bijzonder het (laten) onderzoeken, saneren c.q. beheersen van de risicovolle bodemverontreinigingslocaties.
A2	Uitvoeren en monitoren van de gemaakte afspraken over de nazorg van het project 'warme overdracht en implementatie Ow-bodemtaken'
A3	Vaststellen en monitoren beleidsnotitie "Grondwaterkwaliteit onder de Omgevingswet" en de uitvoering hiervan
B. Herstellen en benutten van de ecosysteemdiensten van de bodem	
B1	Vitaliseren van de Limburgse bodem (Plan Bodemvitalisering)
B2	Lobby en agendering EU-bodemmonitoringsrichtlijn
B3	Ontgrondingen (maatschappelijke meerwaarde en terughoudendheid winning)
C. Voorkomen, herstellen en beheersen van negatieve effecten van ingrepen in de (diepere) ondergrond	
C1	Regie op uitvoering van de met EZK gemaakte afspraken over de aanpak van de na-ijlende effecten van de voormalige steenkoolwinning
C2	Actualisatie afspraken over de aanpak van de na-ijlende effecten van de voormalige steenkoolwinning
C3	Realisatie doorgroei Informatiecentrum Nazorg Steenkoolwinning
C4	Waarborgen gesteentemechanische veiligheid bij gebruik onderaardse kalksteengroeves
C5	Advisering Mijnbouwwet
C6	Lobby en agendering herziening Mijnbouwwet
D. Een duurzaam, veilig en efficiënt gebruik van bodem en ondergrond (3D-ordening)	
D1	Uitwerken structurerende keuzes uit de Kamerbrief Water en Bodem sturend voor het onderdeel bodem en ondergrond
D2	Het borgen van het water- en bodem sturend principe in de provinciale omgevingsvisie en omgevingsverordening
D3	Adviseren in diverse projecten (Einstein Telescope, LPLG, WRL, GOVI, zetting en funderingsproblematiek...)
E. Ontwikkelen van een kennispositie die toekomstig beleid fundeert	
E1	Actualiseren kennisnetwerken bodem en ondergrond
E2	Implementeren van de Basisregistratie ondergrond (BRO)
E3	Inventariseren van de aanwezigheid van geprioriteerde Zeer Zorgwekkende Stoffen en kennisontwikkeling over geprioriteerde Zeer Zorgwekkende Stoffen
E4	Actualisatie ondergrondmodellen TNO

3. Toelichting op activiteiten en benodigde budgetten

A. Verbeteren van de bodem zodat deze geschikt is voor gewenst gebruik

A1: Uitvoeren resterende taken voor bodemverontreinigingslocaties

Activiteit en beoogd resultaat

Aanpak risicovolle bodemverontreinigingslocaties

Binnen dit onderdeel staat enerzijds de afronding van de bodemsaneringen centraal en anderzijds het beheersen van langlopende saneringslocaties (met name grondwaterverontreinigingslocaties).

De coördinatie (projectleiding en verantwoording) en uitvoering van de bevoegd gezag taken (voorheen Wet bodembescherming, nu overgangsrecht Omgevingswet per 1/1/2024) voor de bodemverontreinigingslocaties maakt geen onderdeel uit van onderhavig actieprogramma.

Bedrijvenregeling

De subsidieregeling Bodemsanering bedrijventerreinen (Bedrijvenregeling) is per 2025 beëindigd. De reeds ingezette trajecten ten aanzien van de Bedrijvenregeling worden in 2025 voortgezet en gemonitord. Er zijn momenteel 13 dossiers in behandeling die nauwgezet worden gevolgd.

Communicatie en informatie rondom diffuus lood Geuldal

De Provincie Limburg heeft in de periode 2015-2018 een uitgebreid onderzoek naar de bodemkwaliteit in het Geuldal uitgevoerd. Het gebied waarop het onderzoek en de risicobeoordeling (onderzoeksgebied) is uitgevoerd, is gedefinieerd als het gebied dat bij hoogwateromstandigheden onder invloed staat en stond van de Geul. De verspreiding van de verontreinigingen in het onderzoeksgebied is direct gerelateerd aan rivierkundige processen van de rivier de Geul. Door overstromingen en erosie vindt een gradatie plaats van de verspreiding van de verontreinigingen. In samenwerking en afstemming met GGD, Waterschap, gemeenten en het programmabureau WRL wordt een communicatietraject opgestart richting bewoners, gebruikers en eigenaren van percelen grenzend aan de Geul, waarbij ook rekening wordt gehouden met onder andere de overstroming in juli 2021. Het doel is om bewoners, gebruikers en eigenaren van percelen grenzend aan de Geul middels een communicatietraject bewust te maken van de verontreiniging in de bodem om blootstelling hieraan te reduceren.

Benodigd budget (exclusief capaciteit, zie hoofdstuk 4)

In de agenda bodem en ondergrond 2024-2030 is het benodigd budget (€ 1.300.000) voor de aanpak van de risicovolle bodemverontreinigingslocaties geraamd. Deze aanpak maakt echter geen onderdeel uit van onderhavig actieprogramma (zoals hierboven reeds vermeld). In de Voorjaarsnota 2024 is de reserve bodemsanering 2024-2030 (€ 1.300.000) ingeregeld en vastgesteld voor de beoogde uitvoering van de jaarlijkse actieplannen bodemsanering.

Ten aanzien van de uitvoering, monitoring en begeleiding van de Bedrijvenregeling bodemsaneringen wordt voor 2025 een bedrag geraamd van: **€ 10.000**.

Ten aanzien van de inzet van communicatiemiddelen Geuldal wordt gebruik gemaakt van de reeds toegekende SPUK: € 28.870. Hiervan is € 4.256 in 2024 besteed.

A2. Uitvoeren en monitoren van de gemaakte afspraken over de nazorg van het project ‘warme overdracht en implementatie ow-bodemtaken’

Activiteit en beoogd resultaat

Eind 2023 zijn afspraken gemaakt tussen provincie en gemeenten over de nazorg van het project ‘warme overdracht’, waarmee bodemtaken van de provincie per 1 januari 2024 met de inwerkingtreding van de Omgevingswet zijn overgegaan naar de gemeenten.

De kern van die afspraken is:

- Gemeenten moeten zelf de bodemtaken uitvoeren, omdat ze bevoegd gezag geworden zijn.
- De provincie is in 2025 nog beschikbaar om gemeenten te adviseren/informeren over vragen vanuit de gemeente. Dit neemt af in de loop van 2025.

Het project zit in de nazorgfase. De gemeenten zijn zelfstandig in staat om de hen toegedeelde bodemtaken onder de Omgevingswet zelfstandig uit te voeren.

Benodigd budget (exclusief capaciteit, zie hoofdstuk 4)

Niet van toepassing

A3. Vaststelling, monitoring en uitvoering grondwaterkwaliteitsbeleid

Activiteit en beoogd resultaat

We zetten in op het vaststellen en beleidsmonitoring van de beleidsnotitie ‘Grondwaterkwaliteit onder de Omgevingswet’ met mogelijke verankering in de provinciale verordening.

De provincie richt zich in deze beleidsnotitie op het aanpakken van relevante bestaande en nieuwe grondwaterverontreinigingen. Het betreft beleid dat zijn grondslag kent in de Kader Richtlijn Water, de Grondwaterrichtlijn, de Omgevingswet en het wegvallen van de Wet bodembescherming.

Bij vaststellen, monitoren en uitvoeren van grondwaterbeleid gaat het om:

- Reeds bekende grondwaterverontreinigingen.
- Nog te ontdekken grondwaterverontreinigingen: is actie nodig en zo ja wie moet wat doen?
- Beoordeling van de invloed van onttrekkingen en infiltraties op bestaande verontreinigingen.

Het beoogd resultaat is het bestuurlijk vaststellen van de beleidsnotitie ‘Grondwaterkwaliteit onder de Omgevingswet’ in combinatie met een notitie ‘praktijkuitwerking grondwaterbeleid’ waarin de haalbaarheid van het beleid wordt toegelicht (mede aan de hand van voorbeelden). Beide bovengenoemde notities zijn en worden in nauwe afstemming en samenwerking met gemeenten en Waterschap Limburg opgesteld.

Na vaststelling zal gestart worden met de uitvoering van dit beleid, waarbij aan de hand van de uitkomsten van een doelmatigheidstoets mogelijk een aanpak van de bodemverontreiniging ten behoeve van het grondwater uitgevoerd gaat worden.

Benodigd budget (exclusief capaciteit, zie hoofdstuk 4)

Voor de uitwerking van de notitie ‘praktijkuitwerking grondwaterbeleid’ wordt een budget geraamd van: **€ 25.000.**

De aanpak van bodemverontreiniging is afhankelijk van ruimtelijke initiatieven en de uitkomsten van de doelmatigheidstoets. Omdat het beleid en uitwerking nog vastgesteld moet worden, wordt

ingeschat dat in 2025 nog geen budget nodig is voor de feitelijk bronaanpak. Vooralsnog wordt daarom geen budget gereserveerd (dit ook om onnodige omboeking op het einde van het jaar te voorkomen). Mocht toch (incidenteel) budget nodig zijn voor de aanpak van grondwaterverontreiniging dan zal gebruik van de reserve budget bodem en ondergrond 2024-2030.

B. Herstellen en benutten van de ecosysteemdiensten van de bodem

B1. Bijdragen aan de uitvoering van het Plan Bodemvitalisering

Activiteit en beoogd resultaat

We dragen actief bij vanuit onze inhoudelijke deskundigheid aan de uitvoering van het Plan Bodemvitalisering¹, dat in augustus van 2024 is vastgesteld door GS en onderdeel uitmaakt van het Beleidskader 'Perspectief voor het Landelijk gebied'.

De aanpak richt zich enerzijds op het verkrijgen van meer data en inzicht in de chemische, fysische en biologische bodemkwaliteit. En anderzijds op pilotbasis invulling geven aan de praktische toepassing en concretisering van het organisch stofbeheer. Daarnaast is van belang dat beschikbare en opgedane kennis en ervaringen te ontsluiten, te delen en te borgen en hiertoe een passende infrastructuur in te richten.

Het beoogd resultaat is bijdrage aan de uitvoering van het Plan Bodemvitalisering, dat

- inzicht moet bieden in de Staat van de Limburgse bodem in de pilotgebieden
- waarbij het organisch stofbeheer van de (landbouw)bodems een prioriteit is
- pilots oplevert waarbij het organische stofgehalte van de bodem is verhoogd
- lessen leert vanuit de pilots naar grootschaliger toepassing om het organische stofgehalte te verhogen in de Limburgse bodem.

Verantwoording van dit project vindt separaat plaats.

Concreet staat 2025 in het teken van het inzicht krijgen van de staat van de Limburgse bodem en het opstarten van de pilots in Noord- Midden- en Zuid-Limburg.

Benodigd budget (*exclusief capaciteit, zie hoofdstuk 4*)

Voor de uitvoering van het Plan Bodemvitalisering worden de intensiveringsmiddelen uit het coalitieakkoord 2023-2027 ingezet (€ 2.000.000) en maakt derhalve geen onderdeel uit van de reserve Bodem en Ondergrond 2024-2030.

B2. Lobby en agendering EU-bodemmonitoringsrichtlijn

Activiteit en beoogd resultaat

We willen invloed uitoefenen en positief bijdragen aan de opstelling en implementatie van de Europese bodemmonitoringsrichtlijn vanuit een provinciaal (Limburgs) perspectief en belangen. We willen mede invulling geven aan dat deel wat aan de provincies toebedeeld wordt. Hiertoe wordt samengewerkt met andere provincies (IPO).

De Europese bodemmonitoringsrichtlijn moet nog vastgesteld worden. De verwachting is dat in medio 2025 EU-besluitvorming plaatsvindt en door de lidstaten geïmplementeerd wordt.

Wij volgen de ontwikkelingen van de Europese bodemmonitoringsrichtlijn en leveren hierin bijdragen (in de vorm van reactie, aanbevelingen, tekstvoorstellen,...).

¹ Gezond fundament! 'Een vitale Limburgse bodem door organisch stofbeheer'

Ter voorbereiding van de inbreng van het IPO en de borging van specifieke Limburgse belangen, richten wij ons onder meer op:

- De afbakening in bodemdistricten.
- De te monitoren bodemparameters: welke zijn relevant voor Limburg?
- De wijze van beoordeling wanneer een bodem gezond is of niet.
- Beïnvloeding van de inhoud van de richtlijn op specifieke Limburgse aspecten zoals erosie.
- Bodemafdekking: wel of niet opnemen en wat zijn de gevolgen hiervan.
- Mogelijke wettelijke verplichting van “no net land take” in 2050.
- De betekenis en het gebruik van de bodemparameters voor de gebiedsgerichte programma’s in het kader van water en bodem sturend (WBS).

Het beoogd resultaat is de borging van de provinciale Limburgse belangen bij de opstelling en in de implementatie van de Europese bodemmonitoringsrichtlijn.

Benodigd budget (*exclusief capaciteit, zie hoofdstuk 4*)

Niet van toepassing

B3. Ontgrondingen (maatschappelijke meerwaarde en terughoudendheid winning)

Activiteit en beoogd resultaat

Het beleid voor ontgrondingen is vastgelegd in de Provinciale Omgevingsvisie. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2024 blijft de provincie bevoegd gezag voor ontgrondingen met een omvang van meer dan 100.000 m³. De beleidsinzet is afbouw van primaire grondstofwinning en de ontwikkeling van een circulaire bouweconomie. Bij vergunningverlening gelden de uitgangspunten dat de ontgroning een meervoudige doelstelling heeft, een zo groot mogelijk maatschappelijke meerwaarde creëert én voldoende draagvlak kent. Nut en noodzaak van winning moet worden aangetoond in het licht van de gewenste transformatie naar een circulaire economie.

Wanneer een ontgrondingsinitiatief zich voordoet, is het beoogde resultaat het maken van een doelmatig afweging van de verschillende belangen waarbij een maatschappelijke meerwaarde van het initiatief is gecreëerd.

De door het Rijk (IenW) in 2023 uitgevoerde scenariostudie grondstoffenwinning bevat prognoses van de toekomstige vraag naar een aantal oppervlaktedelfstoffen voor de bouw en het klimaatbestendig maken van Nederland (dijkverhogingen, aanpassing waterstaatswerken etc.). In opdracht van de sector zelf is eveneens in 2023 een rapport opgesteld. Geconcludeerd wordt dat de winning van zand en grind tot 2030 afneemt door aflopende winprojecten. Vooral voor zand is de verwachting dat deze afname niet zomaar op te vangen is via meer import.

In opdracht van het Rijk vindt een nadere analyse plaats van het landelijke aanbod van bouwgrondstoffen (voorraad, vergunbare/potentiële wingebieden versus consumptie).

Dit moet medio 2025 resulteren in conclusies, als basis voor mogelijke nadere afspraken tussen IenW en de vier ‘bouwgrondstoffen-leverende’ provincies. Het doel is om op een maatschappelijk verantwoorde wijze te voldoen aan de behoefte aan bouwgrondstoffen, waarbij ook wordt gestreefd naar zuinig en hoogwaardig gebruik, inzet van secundaire en vernieuwbare grondstoffen, en het tijdig winbaar maken van voldoende oppervlaktedelfstoffen uit de Nederlandse bodem.

Benodigd budget (*exclusief capaciteit, zie hoofdstuk 4*)

Niet van toepassing

C. Voorkomen, herstellen en beheersen van negatieve effecten van ingrepen in de (diepere) ondergrond

C1: Regie op uitvoering van de met EZK gemaakte afspraken over de aanpak van de na-ijlende effecten van de voormalige steenkoolwinning

Activiteit en beoogd resultaat

In 2016 is een omvangrijk onderzoek naar de na-ijlende effecten van de voormalige steenkoolwinning opgeleverd dat in opdracht van het toenmalige ministerie van Economische Zaken en Klimaat (hierna: EZK) werd uitgevoerd. Op basis van de uitkomsten van dit onderzoek zijn bestuurlijke afspraken gemaakt tussen EZK en de regio (Provincie Limburg en de tien voormalige mijnbouwgemeenten) over de uitvoering van en regie op een maatregelenpakket. Met deze afspraken wordt in gezamenlijkheid verantwoordelijkheid genomen voor een veilige leefomgeving in relatie tot de na-ijlende effecten van de voormalige steenkoolwinning.

De uit 2016 daterende bestuurlijke afspraken zijn, op basis van gesprekken met het ministerie van Klimaat en Groene Groei (hierna: KGG) in 2024 aangevuld met geactualiseerde maatregelen. Deze aanvullende afspraken zijn gebaseerd op voortschrijdend inzicht in de na-ijlende effecten van de voormalige steenkoolwinning, de te nemen maatregelen en de hiervoor benodigde financiën. Op basis van alle afspraken tezamen heeft de Provincie Limburg een regierol:

- Bij de uitvoering van maatregelen zoals aanbevolen door het onderzoek in opdracht van EZK;
- Bij het nemen van de aanvullende maatregelen op basis van voortschrijdend inzicht;
- Op inhoud en communicatie.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de afgesproken beheersmaatregelen en monitoring.

Beheersmaatregelen en monitoring	Rol Provincie Limburg
Programmasturing en doorontwikkeling	Regisseur en begeleider uitvoering beheersmaatregelen
Maatregelen na-ijlende effecten steenkoolwinning gemeente Kerkrade	Beleidsadviseur uitvoering beheersmaatregelen i.r.t. subsidie
Ontwikkeling mijnwatermeetnet	Regisseur
Monitoring en rapportages mijnwater	Regisseur
Verkennen instellen boringsvrije zone	Regisseur
Beleidsondersteuning Omgevingswet	Regisseur
Omgevingscommunicatie	Regisseur

C2. Actualisatie afspraken over de aanpak van de na-ijlende effecten van de voormalige steenkoolwinning

Activiteit en beoogd resultaat

De bij punt C1 genoemde afspraken rond de aanpak van de na-ijlende effecten van de voormalige steenkoolwinning dateren zoals aangegeven uit 2016 met een aanvulling uit 2024.

De Provincie Limburg is met KGG in gesprek om te komen tot een geactualiseerd maatregelenpakket voor de periode 2025 tot en met 2035.

C3. Realisatie doorgroei Informatiecentrum Nazorg Steenkoolwinning

Activiteit en beoogd resultaat

Een van de met EZK afgesproken maatregelen is dat de regio het voortouw neemt met betrekking tot de inrichting van een expertisecentrum. Uiteindelijk heeft deze afspraak geleid tot de inrichting van het Informatiecentrum Nazorg Steenkoolwinning (hierna: Informatiecentrum). De doelstelling van dit informatiecentrum is:

- Het beleidsmatig ondersteunen van deelnemers ten aanzien van risicomanagement ten gevolge van de voormalige steenkoolwinning;
- Het beleidsmatig ondersteunen van de Veiligheidsregio Zuid-Limburg bij veiligheidsbeleid en eventuele calamiteiten;
- Het borgen en ontsluiten van de informatie over de effecten van de voormalige mijnbouw in Zuid-Limburg.

Het Informatiecentrum werd in 2019 ingericht voor een duur van 4 jaar. In 2023 werd dit met twee jaar verlengd.

In 2025 zal het Informatiecentrum, conform het Actieplan Nazorg Steenkoolwinning 2024 - 2025, haar taken uitvoeren. In 2025 zal de Provincie Limburg daarnaast een voorstel voorbereiden op basis waarvan besluitvorming kan plaatsvinden over de voortzetting van het Informatiecentrum. Binnen dit kader zal ook worden gezien op welke wijze het Informatiecentrum kan samenwerken met haar stakeholders.

De taken van het Informatiecentrum grijpen voor 2025 terug op de volgende programmalijnen uit het Actieplan Nazorg Steenkoolwinning 2024-2025:

Programmalijnen 2025	Rol Provincie Limburg
Kennistransfer en kennisdeling	Regisseur
Data- en informatiebeheer	Regisseur
Expertiserol en beleidsondersteuning	Regisseur
Beheer en doorontwikkeling RisikoSignaleringsSysteem	Regisseur

Benodigd budget voor uitvoering afspraken inzake na-ijlende effecten van de voormalige steenkoolwinning (exclusief capaciteit, zie hoofdstuk 4)

Jaarlijks ontvangt de Provincie Limburg een bedrag voor de uitvoering van onderdelen C1 tot en met C3. Voor de periode 2024 - 2025 werden deze middelen incidenteel opgehoogd. Inzet voor 2025 is te komen tot een geactualiseerd maatregelenpakket voor de periode 2025 tot en met 2035 inclusief de daarbij horende financiering. De verantwoording van de besteding van deze middelen zal geschieden via het Actieplan Nazorg Steenkoolwinning.

C4. Waarborgen gesteentemechanische veiligheid bij onderaardse kalksteengroeven

Activiteit en beoogd resultaat

Voor het winnen van kalksteen alsmede voor het gebruik van een onderaardse kalksteengroeve voor andere doeleinden dan het onttrekken van kalksteen is een vergunning nodig op grond van de Mijnbouwwet waarbij GS van Limburg het bevoegde gezag zijn. Criterium bij de verlening van vergunningen en de aan de vergunningen te verbinden voorschriften is de gesteentemechanische veiligheid van de betreffende groeve met het oog op instorting.

In de Omgevingsvisie Limburg is, in lijn met de wettelijke verantwoordelijkheid, de strategische ambitie voor de onderaardse kalksteengroeven opgenomen.

In de 'Handreiking gesteentemechanische veiligheid van onderaardse kalksteengroeven' (2018) worden de verschillende gebruiksvormen van groeves en de vereiste mate van onderzoek naar de groevestabiliteit om met vergunning gebruik te kunnen (maken) van een groeve, nader toegelicht. Verder staat in het VTH beleidsplan en het VTH uitvoeringsprogramma beschreven op welke wijze de instrumenten Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving worden ingezet om de provinciale wettelijke taken te vervullen, waaronder de taken met betrekking tot de onderaardse kalksteengroeves. Met bovenstaande documenten zijn de (beleids)kaders voor kalksteengroeves geborgd. Mochten zich nieuwe beleidsvragen voordoen dan zal daarop ingespeeld worden en passend beleid ontwikkeld worden.

Het beoogd resultaat is het veilig gebruik van onderaardse kalksteengroeves.

Benodigd budget (*exclusief capaciteit, zie hoofdstuk 4*)

Niet van toepassing

C5. Advisering Mijnbouwwet

Activiteit en beoogd resultaat

De Mijnbouwwet stelt regels aan mijnbouwactiviteiten, waaronder het opsporen en winnen van aardwarmte. De minister van EZK is het bevoegd gezag. In de Mijnbouwwet is bepaald dat de minister GS in de gelegenheid stelt om advies uit te brengen over een ingediende aanvraag. Op grond van de Mijnbouwwet vraagt EZK advies over:

- de planmatige ontwikkeling of het beheer van delfstoffen, aardwarmte, andere natuurlijke rijkdommen, waaronder grondwater met het oog op de winning van drinkwater, of mogelijkheden tot het opslaan van stoffen;
- grondwaterkwaliteit en -kwantiteit.

Het beoogd resultaat is een advies aan de minister van EZK waarmee provinciale belangen zijn geborgd bij besluiten op grond van de Mijnbouwwet. Daarmee wordt tevens bijgedragen aan een optimale 3D-ordering.

Benodigd budget (*exclusief capaciteit, zie hoofdstuk 4*)

Niet van toepassing

C6. Lobby en agendering herziening Mijnbouwwet

Activiteit en beoogd resultaat

Het ministerie van EZK heeft begin 2023 een herziening van de Mijnbouwwet aangekondigd. Een belangrijk punt hierin is onder andere de overweging van EZK om de bevoegdheid op grond van de Mijnbouwwet voor het onderdeel geothermie bij de Provincies te beleggen. Een ander punt is dat EZK voornemens is om nazorg van mijnbouwactiviteiten op te nemen in de Mijnbouwwet. Dit heeft betekenis voor de aanpak van de na-ijlende effecten van de voormalige steenkoolwinning en kan betekenis hebben voor de bevoegd gezag rol van de Provincie Limburg voor onderaardse kalksteengroeves. Verder wil EZK bezien of activiteiten in de (diepere) ondergrond anders dan voor delfstofwinning, maar wel met een mijnbouwachtig karakter, ook onder de werking van de Mijnbouwwet zouden moeten vallen. Dit kan betekenis hebben voor onder andere de Einstein Telescope.

Van de provincie Limburg vraagt dit:

- Analyse van de (concept) voorstellen voor de aanpassing van de Mijnbouwwet en de betekenis daarvan bepalen voor Limburg.
- Inbreng in het proces, al dan niet in IPO-verband, om provinciale belangen te behartigen.

Het beoogde resultaat is een aangepaste Mijnbouwwet waarin provinciale belangen geborgd zijn. Die provinciale belangen betreffen onder andere de provinciale adviesrol en de bevoegd gezag taken, inclusief nazorg. Bewaken dat de regels die voor nazorg opgenomen worden in lijn zijn met de afspraken over de na-ijlende effecten van de voormalige steenkoolwinning.

Een provinciaal belang is ook de weigeringsgronden van de Mijnbouwwet; deze moeten voldoende basis vormen om een initiatief af te wijzen als dat strijdig is met provinciale belangen over ondergronds ruimtegebruik.

Provinciaal belang is verder de realisatie van de Einstein Telescope. Dit in relatie tot het eventueel onder de werking van de Mijnbouwwet brengen van ondergrondse activiteiten als deze.

Benodigd budget (*exclusief capaciteit, zie hoofdstuk 4*)

Niet van toepassing

D. Een duurzaam, veilig en efficiënt gebruik van bodem en ondergrond (3D-ordening)

D1/D2. Uitwerken en borgen structurerende keuzes en principes uit de Kamerbrief Water en Bodem sturend (WBS)

Activiteit en beoogd resultaat

In het omgevingsbeleid geldt het principe water en bodem sturend bij ruimtelijke planvorming. Dit is door Rijk en de koepelorganisaties afgesproken. De uitwerking is vastgelegd in de WBS-kamerbrief van 25 november 2022 en heeft navolging gekregen in de brief van de Minister voor Ruimtelijke Ordening aan de provincies over de zogenoemde ruimtelijke puzzel, nu ruimtelijk voorstel (zie Ruimtelijk voorstel provincie Limburg, contourennotitie).

De WBS-brief bevat ook 33 zogenoemde structurerende keuzes. Een aantal hiervan ("keuzes 15 t/m 20", blz. 15 van de brief) heeft betrekking op bodem. Onderwerpen zijn: regie op de inrichting van de ondergrond (3D-ordening), bodemafdekking, waardevolle landbouwgronden, sponswerking van de bodem, bodemverstoring, hergebruik van grond en bodemverontreiniging.

In oktober 2024 heeft de Tweede Kamer een brief ontvangen naar aanleiding van het Regeerprogramma kabinet Schoof, met daarin een verdere uitwerking van 'rekening houden met water en bodem' in plaats van het 'sturende principe van het water- en bodemsysteem'.

Diverse structurerende keuzes vragen nog nadere uitwerking door het Rijk (IenW) welke een plek zullen krijgen in het interbestuurlijk Programma Bodem, Ondergrond en Grondwater (PBOG) in samenwerking met andere overheden. In IPO-verband denkt de provincie hierin mee. Het eindconcept PBOG zal naar verwachting eind 2025 gereed zijn.

De nadere uitwerking van het PBOG bepaalt mede welke acties ingezet zullen worden. Ongeacht die uitwerking wordt ingezet op:

- het ontwikkelen van een klimaatonderlegger waarin de waardevolle bodems in beeld worden gebracht en deze bij ruimtelijke ontwikkelingen en plannen toegepast kan worden. Verwacht wordt dat deze in 2025 gereed is;

- hantering van het principe van water en bodem sturend in de vernieuwing van het omgevingsbeleid (POVI en de Omgevingsverordening, en de doorwerking naar andere projecten, zoals Ruimtelijk voorstel en WRL).

Benodigd budget (*exclusief capaciteit, zie hoofdstuk 4*)

De klimaatonderlegger wordt in samenwerking met het Waterschap Limburg en het cluster natuur en water ontwikkeld. De ontwikkeling hiervan is in 2024 gestart. De totale kosten voor het opstellen bedragen € 120.000,-. De helft hiervan is afkomstig het Waterschap Limburg en de overige kosten zijn verdeeld tussen cluster Natuur en Water (€ 30.000) en cluster Ruimte (€ 30.000).

In 2024 is reeds € 12.000 in rekening gebracht, Voor 2025 zal het resterende bedrag (**€ 18.000**) worden verrekend.

D3. Adviseren in diverse projecten (onder andere: Einstein Telescope, WRL, GOVI, zetting en funderingsproblematiek...)

Activiteit en beoogd resultaat

In de Omgevingsvisie Limburg is als provinciaal belang opgenomen dat de ondergrond duurzaam, veilig en efficiënt inzetbaar blijft, ook voor toekomstige generaties. Daarnaast is als Limburgs principe opgenomen dat we zorgvuldig omgaan met onze ruimte en voorraden; boven- én ondergronds.

Het is van belang om de 'derde dimensie' van de ruimtelijke ordening als volwaardige factor in al onze (eigen) activiteiten/projecten mee te (gaan) nemen. Maar ook de andere structurerende keuzes en principes uit de WBS-kamerbrief nemen wij in ons advisering mee.

We blijven inzetten om bij ruimtelijke ontwikkelingen ondergrond en bovengrond met elkaar te verbinden. Telkens is de vraag: welke bijdrage kan de ondergrond bieden aan maatschappelijke opgaven/functies (waarbij benutten en beschermen in balans zijn)? Dit doen we door in het begin van het planvormingsproces mee te denken en kansen van de ondergrond (ten behoeve van de maatschappelijke opgaven) in beeld te brengen.

Tevens willen we actief samenwerken op het gebied van ondergrondaspecten in relatie tot de nationale, provinciale en gemeentelijke omgevingsvisies.

Door het inbrengen van expertise en het leggen van verbindingen draagt bodem en ondergrond optimaal bij aan het bereiken van de doelstellingen van projecten en integrale gebiedsgerichte aanpak.

Benodigd budget (*exclusief capaciteit, zie hoofdstuk 4*)

Niet van toepassing

E. Ontwikkelen van een kennispositie die toekomstig beleid fundeert

E1. Actualiseren kennisnetwerken bodem en ondergrond

Activiteit en beoogd resultaat

Limburg heeft op het gebied van afstemming van bodem- en ondergrondbeleid en -taken een rijke traditie. Ambtelijk wordt ondergrond- en bodemkwaliteitskennis al vele jaren gedeeld en gezamenlijk beleid ontwikkeld. De bestaande netwerken vormen een goede basis om invulling te geven aan de realisatie van de maatschappelijke opgaven en bij te dragen aan het bereiken van een duurzaam en efficiënt gebruik en beheer van bodem en ondergrond.

Daarom zullen ook in 2025 regionale kennisnetwerken (o.a. BBL, LWBG, kerngroep Ondergrond) worden georganiseerd en gefaciliteerd.

Ook de interprovinciale ontwikkeling van kennis en beleid zal worden gecontinueerd. De ontwikkelingen in het werkveld maken provinciale samenwerking en kennisuitwisseling essentieel. Zowel op inhoud als beleidsmatig werken provincies samen in IPO-BOOG en de onderliggende werkgroepen.

Benodigd budget *(exclusief capaciteit, zie hoofdstuk 4)*

Voor het organiseren en faciliteren van (regionale) kennisnetwerken en deelname aan landelijke netwerken/bijeenkomsten wordt een budget geraamd van **€ 20.000**.

E2. Implementeren van de Basisregistratie Ondergrond (BRO)

Activiteit en beoogd resultaat

De Basisregistratie Ondergrond (BRO) is een centrale registratie met publieke gegevens over de Nederlandse ondergrond. Overheden leggen voor dezelfde objecten dezelfde, betrouwbare, algemene gegevens vast. Vanuit één centrale digitale plek, de landelijke voorziening, kunnen gebruikers gegevens opvragen voor informatie over bodem en ondergrond.

Bestuursorganen, waaronder Provincie Limburg, zijn verplicht om bodem- en ondergrondgegevens aan te leveren, ondergrondgegevens te gebruiken, onjuiste gegevens terug te melden aan de bronhouder en te onderzoeken.

Diverse registratieobjecten zijn in tranches (deels) geïmplementeerd. In 2025 vindt verdere implementatie plaats. Het inrichten van (interne) werkprocessen is daar een belangrijk onderdeel van.

- Opstellen van werkprocessen en –afspraken voor de domeinen waar provincie Limburg als bronhouder verantwoordelijk is zodat de BRO geborgd gaat worden in de organisatie.
- Ontwikkelingen van de BRO volgen en hierin bijdragen leveren.
- Communicatie intern in de organisatie over de mogelijkheden die de BRO biedt voor het werk van de provincie Limburg.

Benodigd budget *(exclusief capaciteit, zie hoofdstuk 4)*

Voor de implementatie en de daarbij behorende inhoudelijke en organisatorische voorbereidingen en de coördinerende rol, wordt een budget geraamd van **€ 7.500**.

E3. Inventariseren aanwezigheid van geprioriteerde zeer zorgwekkende stoffen en kennisontwikkeling over geprioriteerde zeer zorgwekkende stoffen

Activiteit en beoogd resultaat

Zeer Zorgwekkend Stoffen (ZZS) zijn stoffen die gevaarlijk zijn voor mens en milieu omdat ze bijvoorbeeld de voortplanting belemmeren, kankerverwekkend zijn of zich in de voedselketen ophopen. Inzicht krijgen in de aanwezigheid van alle ZZS in de bodem is niet haalbaar. Realistischer is het inzicht krijgen in de aanwezigheid en de risico's van Zeer Zorgwekkende Stoffen die geprioriteerd zijn/worden. Een voorbeeld daarvan is PFAS. Prioritering volgt uit afstemming tussen alle overheidslagen, zowel op basis van wet als ambitie.

In 2024 is gestart met de uitvoering van een PFAS-bronnenonderzoek. Dit onderzoek wordt in 2025 afgerond. Het betreft een uitgebreide bureaustudie naar locaties waar een PFAS gerelateerde bodemverontreiniging kan zijn opgetreden. Het verwachte eindproduct van het bronnenonderzoek is een overzicht van locaties waarbij een verdenking bestaat voor een PFAS gerelateerde bodemverontreiniging, zijnde puntbronnen. In het overzicht wordt voor zover mogelijk een differentiatie aangebracht tussen verdachte locaties en verdachte locaties waar een risico (bijvoorbeeld humaan risico of een bedreiging voor een kwetsbare object) meer dan aannemelijk is. Tevens zullen in het eindproduct aanbevelingen worden gedaan voor mogelijke vervolgonderzoeken.

Benodigd budget (exclusief capaciteit, zie hoofdstuk 4)

Voor de uitvoering het PFAS-bronnenonderzoek zijn SPUK-middelen toegekend: max. €118.000. Dit bedrag is echter niet voldoende voor de uitvoering van het onderzoek. Het benodigde aanvullend budget bedraagt naar schatting: **€ 75.000**.

E4. Actualisatie ondergrondmodellen TNO

Activiteit en beoogd resultaat

Ten behoeve van diverse provinciale werkvelden en projecten bestaat behoefte aan beter inzicht in de ondergrond van Limburg. Met name de bestaande modellen van de diepere ondergrond zijn onvolledig en kennen te weinig detaillering. Beter inzicht is van belang voor een adequate invulling van de provinciale opgaven met betrekking tot de provinciale werkvelden:

- Ondergrondse ruimtelijke ordening
- Energietransitie (geothermie)
- Grondwaterbeheer / drinkwatervoorziening

Het modelleren van de ondergrond van Nederland en detaillering daarvan wordt door de Geologische Dienst Nederland van TNO uitgevoerd.

De opdracht is sinds 2022 in uitvoering en het eindproduct wordt verwacht in 2027. Gedurende de uitvoering is en blijft de Provincie Limburg nauw betrokken en levert input en reactie op tussentijdse resultaten / rapportages.

Benodigd budget (exclusief capaciteit, zie hoofdstuk 4)

Het benodigde budget voor bovenstaande project is in voorgaande jaren aangewend en komt niet meer ten laste van reserve bodem en ondergrond 2024-2030.

4. Benodigde capaciteit 2025

Voor de uitvoering van het Actieprogramma bodem en ondergrond 2025 is naast budget ook menskracht nodig. Een inschatting van de benodigde capaciteit per doel is weergegeven in onderstaande tabel.

Naam project/activiteit Actieprogramma bodem en ondergrond 2025	Capaciteit (fte)
A. Verbeteren van de bodem zodat deze geschikt is voor het gewenste gebruik	1,0
B. Herstellen en benutten van de ecosysteemdiensten van de bodem	2,0
C. Voorkomen, herstellen en beheersen van negatieve effecten van ingrepen in de (diepere) ondergrond (zie voetnoot bij tabel)	2,5
D. Een duurzaam, veilig en efficiënt gebruik van bodem en ondergrond (3D-ordering)	1,5
E. Ontwikkelen van een kennispositie die toekomstig beleid fundeert	2,0
TOTAAL	9,0

Met de bestaande formatie wordt het haalbaar geacht uitvoering te geven aan het Actieprogramma bodem en ondergrond 2025.

5. Financiële borging

Onderhavig Actieprogramma bodem en ondergrond 2025 maakt onderdeel uit van de door GS vastgestelde Agenda bodem en ondergrond 2024-2030. De uitvoering van het actieprogramma wordt gefinancierd uit diverse budgetstromen:

- a. Intensiveringsmiddelen coalitieakkoord 2023-2027
- b. SPUK bodem toegekend
- c. (Reserve) Doel Uitkering Effect Steenkoolwinning
- d. Reserve bodem en ondergrond 2024-2030

De verantwoording over budgetstromen a, b en c zal separaat plaatsvinden.

Ad. D Reserve bodem en ondergrond 2024-2030

De uitvoering van de actieprogramma's wordt gefinancierd uit de reserve bodem en ondergrond 2024-2030 (fcl 212201). De reserve is ingesteld met de vaststelling van de Agenda bodem en ondergrond 2024-2030 en wordt ieder jaar aan GS verantwoord (en via de jaarrekening aan PS).

Bij vaststelling van Agenda was de stand van de reserve bodem en ondergrond 2024-2030: € 3.683.802. Echter, hebben er in 2024 nog een aantal mutaties binnen deze reserve plaatsgevonden. Deze zijn in onderstaande overzicht (volgende pagina) opgenomen.

Daarmee was de feitelijke gecorrigeerde beginstand van de reserve bodem en ondergrond 2024-2030 op 1-1-2024: € 3.859.251 ($€ 3.683.802 - € 23.551 + € 200.000$)

In 2024 was ten behoeve van de uitvoering van het actieprogramma bodem en ondergrond 2024 een budget geraamd van: € 262.500. Hiervan is € 75.734 gerealiseerd. Als gevolg van niet meer in rekening gebrachte verwachte facturen ten laste van 2023 (transitoria), is in 2024 € 5.599 toegevoegd aan het budget. Daarmee is volgens de jaarrekening 2024 in totaal € 70.135 gerealiseerd. Een overzicht van de realisatie in 2024 (zowel op inhoud als op budget) is weergegeven in bijlage B van onderhavig actieprogramma.

Het benodigd budget ten behoeve van de uitvoering van het actieprogramma bodem en ondergrond 2025 is geraamd op € 175.500 (zie ook toelichting hoofdstuk 3 en bijlage A).

Bovenstaande resulteert in het overzicht op de volgende pagina:

	Mutatie	Reserve
Beginstand reserve bodem en ondergrond 2024 – 2030 t.b.v. uitvoering Actieprogramma bodem en ondergrond 2024		€ 3.683.802
<i>Mutaties 2024</i>		
» Beoogde aanwending 'Fasering wegvak N270' niet geëffectueerd	+ € 200.000	
» Toevoeging i.v.m. lagere realisatie voor Limburgs aanvalsplan stikstof (GS 28-1-2020)	+ € 17.449	
» Gerealiseerd budget door uitvoering Actieprogramma bodem en ondergrond 2024	- € 70.135	
Beginstand reserve bodem en ondergrond 2024 – 2030 per 1-1-2025		€ 3.831.116
Geraamd budget Actieprogramma bodem en ondergrond 2025 (fcl 68196)	- € 175.500	
Geraamd budget Limburgs aanvalsplan stikstof (fcl 69180)	- € 41.000	
Verwacht restant reserve bodem en ondergrond 2024 – 2030 d.d. 31 dec 2025		€ 3.614.616

Bijlage A Overzicht acties 2025 met geraamd budget

Naam project/activiteit Actieprogramma bodem en ondergrond 2024	Geraamd budget bodem en ondergrond (*)
A. Verbeteren van de bodem zodat deze geschikt is voor het gewenste gebruik	
A1. Uitvoeren van de bevoegd gezag taken Wet bodembescherming voor de bodemverontreinigingslocaties die onder het overgangsrecht van de Omgevingswet vallen. In het bijzonder het (laten) onderzoeken, saneren c.q. beheersen van de risicovolle bodemverontreinigingslocaties	€ 10.000 + SPUK**
A2. Uitvoeren en monitoren van de gemaakte afspraken over de nazorg van het project 'warme overdracht en implementatie Ow-bodemtaken'	-
A3. Vaststellen en monitoren beleidsnotitie "Grondwaterkwaliteit onder de Omgevingswet" en de uitvoering hiervan	€ 25.000
B. Herstellen en benutten van de ecosysteemdiensten van de bodem	
B1. Vitaliseren van de Limburgse bodem (Plan Bodemvitalisering)	Intensiveringsmiddelen
B2. Lobby en agendering EU-bodemmonitoringsrichtlijn	-
B3. Ontgrondingen (maatschappelijke meerwaarde en terughoudendheid winning)	-
C. Voorkomen, herstellen en beheersen van negatieve effecten van ingrepen in de (diepere) ondergrond	
C1. Regie op uitvoering van de met EZK gemaakte afspraken over de aanpak van de na-ijlende effecten van de voormalige steenkoolwinning	Doel Uitkering Effect Steenkoolwinning
C2. Verkenning actualisatie afspraken over de aanpak van de na-ijlende effecten van de voormalige steenkoolwinning	
C3. Realisatie doorgroei Informatiecentrum Nazorg Steenkoolwinning	
C4. Waarborgen gesteentemechanische veiligheid bij gebruik onderaardse kalksteengroeves	-
C5. Advisering Mijnbouwwet	-
C6. Lobby en agendering herziening Mijnbouwwet	-
D. Een duurzaam, veilig en efficiënt gebruik van bodem en ondergrond (3D-ordening)	
D1/D2. Uitwerken en borgen structurerende keuzes en principes uit de Kamerbrief Water en Bodem sturend (WBS)	€ 18.000
D3. Adviseren in diverse projecten (Einstein Telescope, LPLG, WRL, GOVI, zetting en funderingsproblematiek...)	-

E. Ontwikkelen van een kennispositie die toekomstig beleid fundeert	
E1. Actualiseren kennisnetwerken bodem en ondergrond	€ 20.000
E2. Implementeren van de Basisregistratie ondergrond (BRO)	€ 7.500
E3. Inventariseren van de aanwezigheid van geprioriteerde Zeer Zorgwekkende Stoffen en kennisontwikkeling over geprioriteerde Zeer Zorgwekkende Stoffen	€ 75.000 + SPUK***
Onvoorzien	€ 20.000
Totaal	€ 175.500

(*) Betreft budget bodem en ondergrond 2025, exclusief toegekende SPUK, intensiveringsmiddelen en Reserve Doel Uitkering Effect Steenkoolwinning. De verantwoording van deze budgetstromen vindt separaat plaats.

(**) SPUK Communicatie Geuldal: totaal € 28.870. Hiervan is € 4.256 tot en met 2024 besteed.
Restant: € 24.614

(***) SPUK PFAS bronnenonderzoek: totaal € 118.000. Hiervan is € 72.429 tot en met 2024 besteed.
Restant: € 45.571

Bijlage B Terugblik op actieprogramma 2024

Naam project / activiteit	Resultaat in 2024	Geraamd budget	Realisatie
A. Verbeteren van de bodem zodat deze geschikt is voor het gewenste gebruik		€ 45.000 + SPUK	€ 31.966
A1. Uitvoeren van de bevoegd gezag taken Wet bodembescherming voor de bodemverontreinigingslocaties die onder het overgangsrecht van de Omgevingswet vallen. In het bijzonder het (laten) onderzoeken, saneren c.q. beheersen van de risicovolle bodemverontreinigingslocaties	De begeleiding van de Bedrijvenregeling heeft plaatsgevonden. Project communicatie bodemverontreiniging Geuldal is gestart. Afstemming met Waterschap, GGD, betrokken gemeenten en WRL heeft plaatsgevonden.	€ 20.000 + SPUK**	€ 20.475 (€ 4.256 ten laste van SPUK)
A2. Uitvoeren en monitoren van de gemaakte afspraken over de nazorg van het project 'warme overdracht en implementatie Ow-bodemtaken'	Project is afgerond en zit nu in de nazorgfase. (Concept)lijsten en overzichten met locaties die onder het overgangsrecht vallen, zijn gedeeld		
A3. Vaststellen en monitoren beleidsnotitie "Grondwaterkwaliteit onder de Omgevingswet" en de uitvoering hiervan	De beleidsnotitie 'Grondwaterkwaliteit onder de Omgevingswet' is ambtelijk definitief gesteld. Kerngroep (div gemeenten, Waterschap Limburg, Bodem+/lenW) is betrokken en geïnformeerd. Gestart is met de praktijkuitwerking van deze beleidsverkenning (oa afstemming met OD)	€ 25.000	€ 11.491
B. Herstellen en benutten van de ecosysteemdiensten van de bodem			
B1. Vitaliseren van de Limburgse bodem (Plan Bodemvitalisering)	Het Plan Bodemvitalisering 'Gezond fundament! – Een vitale Limburgse bodem door organisch stofbeheer' is opgesteld en vastgesteld door GS in augustus 2024. PS is hierover geïnformeerd. Gestart is met de uitvoering van het plan waarbij nauw samengewerkt wordt met de HAS Academy in Venlo. Selectiecriteria ten behoeve van de pilotprojecten zijn opgesteld en vastgesteld door GS. PS is hierover geïnformeerd.	Intensiveringsmiddelen	
B2. Lobby en agendering EU-bodemmonitoringsrichtlijn	EU-bodemmonitoringsrichtlijn is in ontwikkeling. Ambtelijke afstemming met Huis van de Nederlandse Provincies en de werkgroep binnen IPO-BOOG heeft plaatsgevonden. Middels BAC RenL en annotaties is portefeuillehouder geïnformeerd.	-	
B3. Ontgrondingen (maatschappelijke meerwaarde en terughoudendheid winning)	Het Rijk voert nader onderzoek uit naar de huidige en toekomstige landelijke behoefte aan delfstoffen zoals zand, klei en grind, evenals de potentiële grote winlocaties. Afstemming met het Rijk heeft plaatsgevonden, samen met de 3 andere provincies waar delfstoffen gewonnen.	-	
C. Voorkomen, herstellen en beheersen van negatieve effecten van ingrepen in de (diepere) ondergrond			
Regisseren van het werkprogramma Nazorg Steenkoolwinning	Regie op en (gedeeltelijke) uitvoering van de met EZK gemaakte en te maken afspraken over de aanpak van de na-ijlende gevolgen van de voormalige steenkoolwinning, aanpak mijnbouwschade en verkenning mogelijkheden onderzoeksinstituut I3ML is op basis van het werkprogramma Nazorg Steenkoolwinning gerealiseerd.		

Naam project / activiteit	Resultaat in 2024	Geraamd budget	Realisatie
Coördineren van advisering in Mijnbouwwetprocedures	Mijnbouwwet-procedures zijn gecoördineerd. Provinciale belangen zijn ingebracht ten behoeve van een 3D-ruimtelijke ordening.		
C1. Regie op uitvoering van de met EZK gemaakte afspraken over de aanpak van de na-ijlende effecten van de voormalige steenkoolwinning	De Provincie Limburg heeft de regie gevoerd over de uitvoering van de afgesproken beheersmaatregelen en monitoring.		
C2. Verkenning actualisatie afspraken over de aanpak van de na-ijlende effecten van de voormalige steenkoolwinning	De Provincie Limburg heeft een voorstel namens de regio aangeboden aan het ministerie van KGG voor een aanvulling op de in 2016 gemaakte afspraken. Dit heeft geleid tot aanvullende afspraken die zijn vertaald naar het Actieplan Nazorg Steenkoolwinning 2024 - 2025.		
C3. Realisatie doorgroei Informatiecentrum Nazorg Steenkoolwinning	De Provincie Limburg heeft voor de periode 2024 – 2025 het Actieplan Nazorg Steenkoolwinning opgesteld. Het beoogde werkplan voor het Informatiecentrum maakt hier deel van uit.		
C4. Aanpak mijnbouwschade	- Er is meegedacht over de uitwerking van de eerder overeengekomen inrichtingsprincipes voor de afhandeling van mijnbouwschade; - De burger is zo goed mogelijk geïnformeerd over de aankomende schaderegeling via het Infopunt Mijnbouw.		
C5. Verkenning mogelijkheden onderzoeksinstituut	De Provincie Limburg heeft een verkenning uitgevoerd waaruit blijkt wat de scope van de kennisfunctie zal zijn, alsmede welke Europese fondsen in aanmerking komen voor dit initiatief.		
C6. Waarborgen gesteentemechanische veiligheid bij gebruik onderaardse kalksteengroeves	In 2024 hebben zich geen nieuwe beleidsvragen voorgedaan. De bestaande beleidskaders zijn nog actueel.		
C7. Advisering Mijnbouwwet	In 2024 zijn adviezen uitgebracht aan de minister van EZK over vergunningaanvragen ingevolge de Mijnbouwwet voor het opsporen en winnen van aardwarmte.		
C8. Lobby en agendering herziening Mijnbouwwet	Provinciale belangen zijn in het proces van de herziening van de Mijnbouwwet ingebracht, deels via IPO.		
D. Een duurzaam, veilig en efficiënt gebruik van bodem en ondergrond (3D-ordening)		€ 50.000	€ 12.000
D1/D2. Uitwerken en borgen structurerende keuzes en principes uit de Kamerbrief Water en Bodem sturend (WBS)	Gestart is met het opstellen van een klimaatonderlegger (met onder een kaart waarop vruchtbare gronden zijn aangegeven). Inbreng is geleverd aan ten behoeve van de ontwikkeling van landelijke beleidsproducten en instrumentarium (waaronder het nationaal Programma Bodem, Ondergrond en Grondwater)	€ 50.000	€ 12.000
D3. Adviseren in diverse projecten (Einstein Telescope, LPLG, WRL, GOVI, zetting en funderingsproblematiek...)	Bij diverse projecten is expertise ingebracht en zijn adviezen verstrekt.		
E. Ontwikkelen van een kennispositie die toekomstig beleid fundeert		€ 137.500 + SPUK	€ 26.277
E1. Actualiseren kennisnetwerken bodem en ondergrond	Landelijke inbreng is geleverd (IPO-BOOG, IPO-PBBS en IPO-DOG). Diverse regionale kennisnetwerken zijn georganiseerd en gefaciliteerd (waaronder de LWBG). Deelgenomen nationaal Symposium BodemBreed (Zwolle). Actief deelgenomen in landelijke congressen en bijeenkomsten	€ 30.000	€ 13.137

Naam project / activiteit	Resultaat in 2024	Geraamd budget	Realisatie
E2. Implementeren van de Basisregistratie ondergrond (BRO)	De verdere implementatie van de BRO heeft ook in 2024 plaatsgevonden. Intern heeft afstemming plaatsgevonden met de bronhouders van diverse registratieobjecten (o.a. grondwatermonitoring, grondwatergebruik, Mijnbouwwet). Verplichte en beschikbare data is aangeleverd. Ten behoeve van toekomstige aanlevering van grondwatergegevens en mijnbouwgegevens, zijn opdrachten verstrekt ten aanzien van softwarematige aanpassingen en analyses. Provincie Limburg is vertegenwoordigd in het provinciale BRO-coördinatoren overleg. Namens de provincies vertegenwoordigd in de landelijke Domein Begeleidingsgroep Milieukwaliteit en de tijdelijke provinciale werkgroep Milieukwaliteit.	€ 7.500	€ 13.140
E3. Inventariseren van de aanwezigheid van geprioriteerde Zeer Zorgwekkende Stoffen en kennisontwikkeling over geprioriteerde Zeer Zorgwekkende Stoffen	PFAS-bronnenonderzoek (inventarisatie) is gestart. Aanbesteding heeft plaats gevonden en is in uitvoering.	€ 100.000 + SPUK***	€ 72.429 ten laste van SPUK
E4. Actualisatie ondergrondmodellen TNO	Input is geleverd op tussentijdse resultaten/rapportages.		
OVERIG		€ 30.000	€ 5.491
Onvoorzien	Ten behoeve van de export van relevante documenten uit het bodeminformatiesysteem en het archief, zijn analyses gemaakt uit het oude archiefsysteem DocMan. In 2024 is een overzicht gemaakt van de documenten die ter beschikking kunnen worden gesteld aan medeoverheden.	€ 30.000	€ 5.491
TOTAAL gerealiseerd Actieprogramma bodem en ondergrond 2024		€ 262.500	€ 75.734
Niet meer in rekening gebrachte transitorische posten 2023			€ 5.599
Realisatie volgens jaarrekening 2024 (€ 75.734 - € 5.599)			€ 70.135

(**) SPUK Communicatie Geuldal: Totaal € 28.870. **Hiervan is in 2024 € 4.256 besteed.** Restant: € 24.614

(***) SPUK PFAS bronnenonderzoek: Totaal € 118.000. **Hiervan is in 2024 € 72.429 besteed.** Restant: € 45.571